

ВСТУПНЕ СЛОВО

Від початку гібридної війни Російська Федерація активно використовує «козацький фактор» у протистоянні з Україною на інформаційному, ідеологічному, політичному та військовому рівнях. Це призводить не тільки до загибелі наших співгромадян і тимчасової окупації українських теренів, але й загрожує підмурівкам нашої історичної пам'яті та національної ідентичності. Адже постійне використання «козацької тематики» в контексті дій агресора і просування ним «руського міра» без належної відповіді з нашого боку створює негативний стереотип сприйняття «козацтва». Особливо актуальним це стало з початку повномасштабного збройного вторгнення російських військ на суверенну територію України 24 лютого 2022 р. На це ми маємо дати належну відповідь (симетричну й асиметричну) і захистити основи УКРАЇНСЬКОГО СВІТУ, який нерозривно пов'язаний із козащиною. Настав час активно застосувати «козацький фактор» в інтересах України!

Для активного обміну думками та напрацювання певних рекомендацій і було проведено міжнародний науково-інформаційний круглий стіл «**“Козацький фактор” у сучасній російсько-українській війні й досвід ХХ ст.**», який відбувся 10 червня 2022 р. у форматі онлайн на базі Українського католицького університету. Участь у ньому взяли науковці з 21 університету (України, Великобританії, Польщі, Литви і Грузії), а також представники ЗСУ та низки державних і громадських структур. Тож було започатковано фахове обговорення окресленої проблеми та пошук рекомендацій і засобів для її вирішення. Сподіваюсь, що цьому посприє й опублікування низки доповідей учасників цього круглого столу, оформлених у вигляді наукових статей і тез, які й представлені в цьому виданні.

Усі наукові статті мають анотацію і ключові слова українською та англійською мовами, а також супроводжуються переліком використаних джерел і літератури. Щодо тез, то зазначені вимоги не є обов'язковими. Для зручності матеріали круглого

столу тематично розділено на три блоки, у кожному з яких спочатку вміщено статті, а потім тези. При цьому в першому блоці тексти подано в хронологічній послідовності щодо огляду історичного досвіду, а в другому і третьому – за прізвищами авторів у алфавітному порядку.

Тематичні блоки:

I. ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД I пол. XX ст. (проаналізовано досвід використання козацької тематики в 1917–1920-х рр. українською стороною під час збройної відсічі російським агресорам (більшовикам і білогвардійцям); розглянуто використання козацтва польськими урядовими колами в прометеївському русі міжвоєнного періоду; окреслено підходи до використання козацької тематики проводом оунівського підпілля в 1940-х рр.).

II. ВИКЛИКИ І ЗАГРОЗИ СЬОГОДЕННЯ (розглянуто досвід використання Росією «козацького фактора» у протистоянні з Україною на військово-політичному, ідеологічному та інформаційному напрямках; порівняно російські підходи щодо тиску на Україну і Грузію; проаналізовано приклади поширення ідей «русского міра» у Європі; приділено увагу загрозам для історичної пам'яті українців).

III. УКРАЇНСЬКІ ВІДПОВІДІ НА ЗАГРОЗИ (запропоновано окремі рекомендації з активізації використання Україною «козацького фактора» в політиці, військовому будівництві, освіті, мистецтві, вихованні молоді тощо).

Отже, публікація матеріалів міжнародного науково-інформаційного круглого столу «**“Козацький фактор” у сучасній російсько-українській війні й досвід XX ст.**» є вагомим кроком на шляху поширення загального розуміння, як важливо Україні використовувати «козацький фактор» для здобуття перемоги в цій війні.

Голова оргкомітету, наук. ред., проф., д. і. н.

Вадим Задунайський